

El món sota la bota mongol

Fa 800 anys el poderós exèrcit mongol sota les ordres del cabdill Genguis Khan fixà a les costes xineses del Pacífic el límit oriental del seu imperi, que arribà fins a Europa.

Reportatge de Miquel Payeras

Fa vuit-cens anys un gran exèrcit mongol arribava a les costes orientals de la Xina. El líder dels invasors era Genguis Khan, de 53 anys, el cabdill que havia unificat tots els clans en què s'havia dividit, i enfrontat, tradicionalment el seu poble. El Gran Khan, com se'l coneixia també, encara atresoraria més terres durant els anys següents. No obstant això, l'arribada el 1215 a la mar que avui coneixem com el Pacífic fixava el límit est del que seria l'imperi territorialment continu més gran que hagi vist mai la humanitat: des de les costes de la Xina fins a Europa oriental.

Temujin

Es dona per bo l'any 1162 com el del naixement del futur rei de reis, al nord-oest de les terres que habitava el poble mongol. Li posaren de nom Temujin, que, segons les diferents versions del significat, vol dir 'l'acer més fi', 'l'acer més robust' o 'el millor acer', i sembla ser alhora una derivació del xinès *T'ie mou jen* o 'home suprem a la Terra'. En qualsevol dels casos, la manca de modèstia familiar a l'hora de triar com l'anomenarien fou tot un presagi per a la criatura.

El pare, Yesuguei-Baghatur, liderava un dels clans mongols més orgullosos. L'avi de Temujin havia estat Qabul Khan, un famós cabdill que féu la guerra durant tota la vida a la frontera amb els estats xinesos. L'antecedent conferia a

la família un rang especial, molt distingit. Gràcies a tan noble llinatge, milers de tendes –una per família– seguien la del pare de Temujin a través de les enormes estepes en el constant peregrinatge nòmada, buscant sempre els millors terrenys perquè pasturessin els animals i alhora enfrontant-se sense aturall a altres clans rivals mongols i també a tribus de pobles enemics com els tàrtars i els xinesos.

Quan Temujin tenia 10 anys, el seu pare fou enverinat de mort per un tàrtar. Com que era massa petit per substituir-lo, la prefectura del clan quedà vacant, cosa inacceptable en la tradició guerrera dels mongols. Aleshores molts dels que l'havien seguit buscaren nous líders. La desgràcia es convertí en catàstrofe quan fins i tot membres del propi clan abandonaren la família, la qual acabà recol·lectant fruites i pescant per sobreviure: una indigna humiliació en els costums del seu poble.

Quan Temu-

El gran cabdill mongol, Genguis Khan, creà un enorme imperi que uní la Xina amb l'Europa oriental, el més gran conegut a la història.

jin tingué edat suficient, al voltant dels 14 o 15 anys, se sumà als grups que feien incursions en territoris enemics per matar i saquejar tant com podien. Una forma de vida molt més honorable que l'anterior. En aquestes ràtzies conegué a qui li serviria d'escala social, Djamuqa, de molt millor posició, emparentat amb un poderós cap de clan i que li obrí la porta a relacionar-se amb altres importants cabdills. Així anà participant en incursions cada cop de més envergadura. En poc temps el nom del jove començà a ser conegut gràcies al valor i l'habilitat en el combat i a la crueltat envers els vençuts que demostrava. Progressivament més i més joves guerrers el volien acompanyar a les sanguinàries aventures.

Enmig de la frenètica escalada de Temujin cap a l'èxit social, la seva esposa, Börte, a la qual son pare l'havia promès a 9 anys, fou segrestada per un grup adversari. Amb l'ajut de l'amic Djamuqa i amb la del clan d'un poderós cabdill anomenat Toghril atacà els segrestadors, els derrotà i no tingué pietat amb els vençuts: més de 300 van ser decapitats i unes 200 dones esclavitzades. Fou un moment crucial en la seva ascensió. Molts mongols joves com ell quedaren enlluernats per aquella acció i se li sumaren. Recuperava així per a la família l'orgull, la dignitat i l'esplendor dels temps de son pare i del seu avi, a més d'atresorar els sucosos botins de cada ràtzia. Amb una mica més de vint anys ja s'havia convertit en un cap guerrer força conegut i reconegut entre la majoria dels clans mongols. L'èxit creixent provocà intenses gelosies d'altres líders. Fins i tot l'amic Djamuqa intentà desprestigiar-lo, infructuosament perquè molts dels seus guerrers l'abandonaren per seguir el nou cabdill. A Temujin li arribaven homes de pertot. Clans sencers li retien vassallatge. El 1188 disposava d'un exèrcit d'uns 13.000 guerres, al cap dels quals s'enfrontà a una confederació de diversos clans adversaris que reuniren almenys 30.000 homes armats. A pesar de la diferència, vencé, executà els caps, es quedà amb centenars d'esclaves i un

gran tresor. A 26 anys ja era més poderós del que ho havien estat son pare i el seu avi.

Durant els vuit anys següents no cessà de guanyar batalles i d'incrementar l'admiració que aixecava entre els mongols. Quan el 1196 ell mateix feu córrer la idea que era necessari que tots tinguessin un sol cap polític i militar, oportunament un xaman declarà que l'Etern Cel Blau volia que Temujin fos aquest rei del poble unificat. Ningú s'hi oposà, és clar. Així es coronà com el khan dels mongols.

Genguis Khan

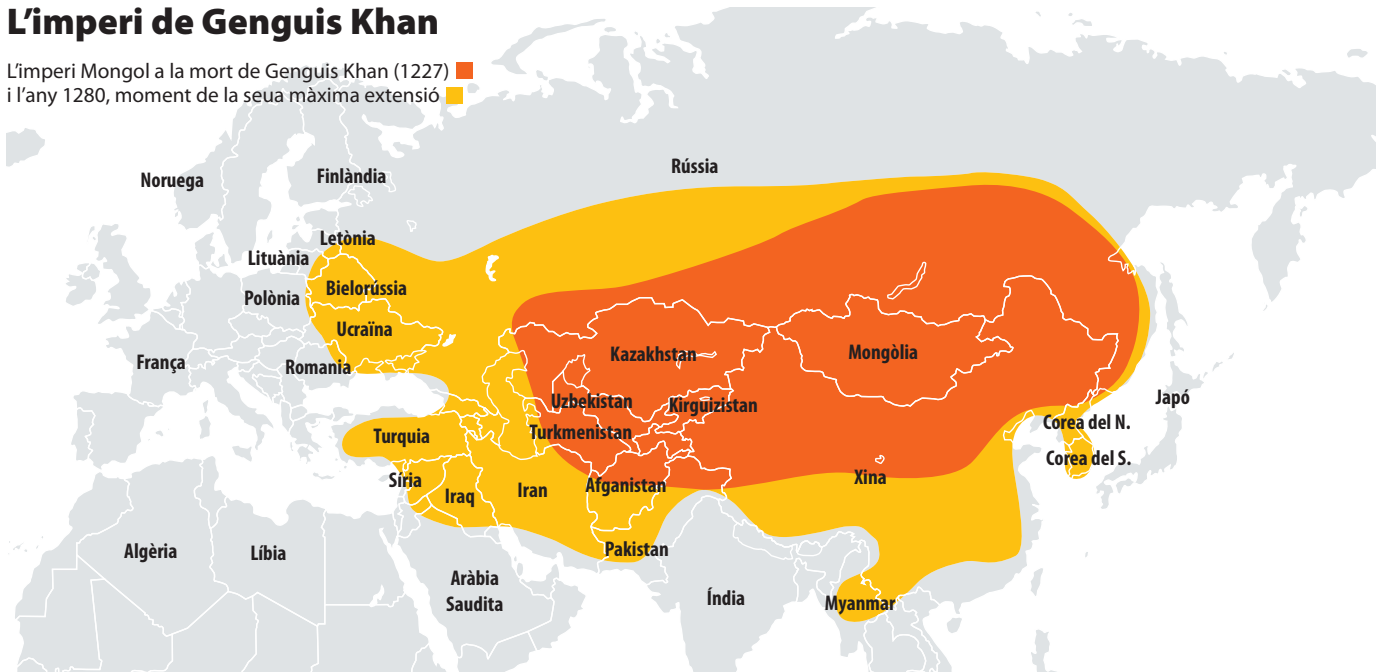
Després d'uns anys d'engrandir i preparar millor l'exèrcit, arribà l'hora d'atacar un dels dos –amb els xinesos– grans enemics, els tàrtars. El 1202 els derrotà en una batalla especialment sagnant. A partir de llavors la fama de cruel khan, de guerrer que no tenia pietat, s'estengué més enllà de les pròpies terres. I era cert: qui no se li rendia era massacrada. Al mateix temps, ordenà matar tots els aliats a qui considerà sospitosos de poder caure en la temptació de pensar de substituir-lo, el seu antic amic Djamuqa inclòs.

El 1206 reuní els caps de tots els clans i els informà que calia nomenar un nou tipus de khan. Un cap suprem que no només tingués el poder a l'estil tradicional sinó que fos l'absolut líder polític i militar d'una nova forma d'organització: tot el poble seria dedicat a nodrir un enorme i ben preparat exèrcit destinat a arrabassar els fabulosos tresors dels pobles que habitaven més enllà dels territoris del poble mongol. No cal ni dir-ho: ningú s'hi oposà. Temujin es convertí en Genguis Khan. El Gran Khan o Khan →

**ORGANITZÀ UN ESTAT
POSANT A TOTHOM EN
VALOR MILITAR**

L'Imperi de Genguis Khan

L'Imperi Mongol a la mort de Genguis Khan (1227) ■
i l'any 1280, moment de la seua màxima extensió ■

→ de Khans, com també se l'anomenava. Cap altre guerrer del seu poble no havia portat un títol així.

El nou estat s'organitzà mitjançant lleis que posaven tothom en valor militar. A partir dels 15 anys els homes eren mobilitzats. Els més joves, els vells i les dones treballaven en la producció d'aliments i material bèl·lic. Tot obeïa a l'objectiu del Gran Khan: forjar un poderós exèrcit, més ben preparat que qualsevol altre, que tingués un potencial militar letal davant els enemics. Així volia convertir en realitat el seu somni, després d'haver vençut els tàrtars: sotmetre els estats xinesos, després els sarraïns i més tard els cristians de l'est per crear el més gran imperi del món.

El 1211 reuní a la fi el seu nou exèrcit, format per uns 200.000 homes. Els organitzà en vint divisions de 10.000 efectius, distribuïdes en grups de 1.000, uns de cavalleria pesant que usava maces, llances i espases, i el altres, la majoria, de la lleugera, armada amb arcs i fletxes. Els exèrcits dels estats xinesos tenien més soldats, però resultaren ineficaços davant

la brillant estratègia del cabdill mongol. El Khan enviava la cavalleria lleugera per endavant, un cos de genets de gran perícia muntats damunt petits cavalls extraordinàriament resistents, ràpids i àgils, per disparar successives onades de milers i milers de fletxes sobre les línies enemigues mentre es movia en el camp de batalla a una velocitat endimoniada a ulls dels defensors, que no sabien d'on els venien els dards. Després, desmuntaven i amb un altre arc, més gran, disparaven més onades de mortals sagetes a més curta distància. Els atacats no sabien com fer front a les pluges de mort que els queien del cel. I, per si faltava res, rere les fletxes apareixia la cavalleria pesant que destrossava qualsevol intent de resistència. Amb la rendició, arribava l'execució dels caps enemics, la violació massiva de dones, feien esclaus i, sobretot, esclaves, robaven tot el que podien i la resta la cremaven. Un missatge contundent per a futurs objectius. Provocava tal terror que moltes ciutats emmurallades obrien les portes sense combatre, confiant en la pietat del Gran Khan, que aleshores

es mostrava generós i respectava la vida dels sotmesos.

Gràcies a aquesta estratègia, entre 1211 i el moment de la seva mort, el 1227, Temujin conquerí la Xina, Pèrsia –que s'estenia fins als Urals–, els territoris que avui són Azerbaidjan, bona part de la Rússia meridional, Corea, Afganistan, Iraq, Turquia i d'altres enclavaments estratègics de la Ruta de la Seda, i arribà fins a Europa oriental. Els seus hereus seguiren l'expansió, acabaren de sufocar la resistència a les terres xineses, derrotaren exèrcits europeus com el polonès, l'hongarès, el dels estats alemanys i acabaren de formar el més ampli i poderós imperi –territorialment continu– que mai no ha vist la humanitat.

Els nets de Genguis no saberen mantenir unit el domini. Fruit de les guerres civils entre ells, el 1270 l'imperi es dividí i deixà d'existir un sol Gran Khan. A partir del segle següent el poble mongol entrà en decadència davant d'estats més capacitats militarment que l'anaren arraconant cap als territoris originaris. ●